

NOTITIE LOKALE EDUCATIEVE AGENDA WINTERSWIJK

2025-2033

Gemeente Winterswijk

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
Visie en ambities.....	5
Speerpunten	6
Speerpunt A: Kansengelijkheid en talentontwikkeling bevorderen voor alle kinderen van 0-18 jaar in gemeente Winterswijk.	6
<i>Resultaat 1: Alle kinderen die dit nodig hebben ontvangen ondersteuning vanuit de voor- en vroegschoolse educatie om onderwijsachterstanden tegen te gaan.</i>	6
<i>Resultaat 2: Verbeterde kansen voor kinderen die opgroeien in armoede.</i>	7
<i>Resultaat 3: Een rijk naschools aanbod voor alle schoolgaande kinderen in gemeente Winterswijk.....</i>	8
<i>Resultaat 4: Alle jongeren in gemeente Winterswijk hebben een startkwalificatie.</i>	9
<i>Resultaat 5: Basisvaardigheden van jeugdigen versterken.</i>	10
Speerpunt B: Inclusie	10
<i>Resultaat 1: Een inclusief onderwijsaanbod met gelijke kansen, met verminderde segregatie, en die integratie bevordert.</i>	10
<i>Resultaat 2: Thuisnabije kinderopvang en onderwijs voor ieder kind.</i>	12
<i>Resultaat 3: Het vaststellen van een ketenaanpak voor zorg en veiligheid voor kinderen.</i>	12
Speerpunt C: Welzijn.....	13
<i>Resultaat 1: De verbinding tussen onderwijs en kunst en cultuur is verstevigd.</i>	13
<i>Resultaat 2: De verbinding tussen onderwijs en sport is verstevigd.</i>	14
<i>Resultaat 3: De weerbaarheid en mentale gezondheid is versterkt.</i>	14
<i>Resultaat 4: De gouden driehoek is verstevigd.</i>	15
<i>Resultaat 5: Het verstevigen van zorg en veiligheid in de schoolomgeving.</i>	16
Samenstelling en werkwijze LEA.....	17
Samenwerkingsstructuur.....	17
Faciliteren van stuurgroep en agendacommissie.....	18
Uitvoeringsagenda	15
Begrippenlijst	18

Voorwoord

Beste inwoners van Winterswijk,

In Winterswijk zorgen we goed voor elkaar, en dat begint bij onze kinderen. Elk kind verdient de kans om zich volledig te ontwikkelen, ongeacht zijn of haar achtergrond. Of het nu gaat om kinderopvang of onderwijs, we willen ervoor zorgen dat ieder kind in Winterswijk toegang heeft tot de beste mogelijkheden om te leren en te groeien.

Met de Lokale Educatieve Agenda zetten we een belangrijke stap naar een toekomst waarin elk kind de kans krijgt om zijn of haar talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. Goed onderwijs en een fijne, ondersteunende omgeving staan centraal, zodat kinderen niet alleen kunnen leren, maar ook optimaal kunnen bloeien.

We geloven dat samenwerking de sleutel is om dit te bereiken. Scholen, kinderopvang, ouders en alle andere betrokkenen werken samen om een plek te creëren waar kinderen zich veilig voelen en volop kunnen groeien. Samen zorgen we ervoor dat elk kind, ongeacht achtergrond, de kans krijgt om zijn of haar dromen waar te maken.

Laten we samen werken aan een Winterswijk waar elk kind zich kan ontplooien en zijn of haar volle potentieel kan bereiken!

Met vriendelijke groet,

Elvira Schepers
Wethouder Onderwijs, Zorg en Welzijn

Inleiding

Met deze Lokale Educatieve Agenda zetten we een stap richting een toekomst waarin elk kind in gemeente Winterswijk toegang heeft tot kwalitatief goede kinderopvang en onderwijs en zo optimaal en gezond mogelijk kan ontwikkelen.

In de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk' staat als kernboodschap beschreven dat elk kind de kans krijgt om veilig, gezond en kansrijk op te groeien in gemeente Winterswijk. Daarnaast bouwt gemeente Winterswijk op de samenkracht in de Winterswijkse samenleving en biedt het Winterswijkers die het nodig hebben passende zorg en ondersteuning. De Lokale Educatieve Agenda (LEA) notitie is een nadere uitwerking van de visie sociaal domein en draagt bij aan de kernboodschap van de visie sociaal domein. De gemeente Winterswijk streeft ernaar om een inclusieve en inspirerende ontwikkelomgeving te creëren waarin alle kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Onze Lokale Educatieve Agenda 2025-2033 vormt de basis voor een gezamenlijke aanpak van kansengelijkheid binnen onderwijs en kinderopvang binnen onze gemeenschap. Deze agenda is het resultaat van intensieve samenwerking tussen scholen, kinderopvangorganisaties en de gemeente.

De LEA van gemeente Winterswijk heeft als doelstelling om gelijke kansen te bevorderen, het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en de kinderopvang en het creëren van een geïntegreerde ondersteuning voor alle leerlingen. Het LEA focust zich op een breed scala aan thema's, waaronder kansengelijkheid en talentontwikkeling, inclusie en welzijn. Door gezamenlijk doelen te stellen en strategische samenwerkingen te bevorderen, streven we naar een duurzame verbetering van ons lokale onderwijslandschap. Binnen deze thema's behandelen we de wettelijke taken van het LEA-overleg, namelijk: het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie, het bestrijden van onderwijsachterstanden en de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures.

Samen staan we voor de taak om een toekomstbestendige en inclusieve educatieve infrastructuur te ontwikkelen, waarbinnen elk kind, ongeacht achtergrond of capaciteiten, de kans krijgt om zich volledig te ontplooiën. We zetten ons in voor een omgeving waarin leren en ontwikkeling centraal staan, ondersteund door een sterke samenwerking tussen alle betrokken partijen. De LEA fungeert hierbij als een dynamisch en flexibel kader, dat inspeelt op de veranderende behoeften en omstandigheden van onze gemeenschap.

Visie en ambities

Wij zien het als onze missie om kinderen in gemeente Winterswijk de beste kansen te bieden, zodat zij hun talenten ten volle kunnen ontplooien.

Hieronder verstaan we een hoge mate van welbevinden, fysieke en mentale gezondheid, financiële (zelf)redzaamheid, voldoende vaardigheden om (uiteindelijk) zo zelfstandig mogelijk door het leven te kunnen bewegen en in sociale verbinding. Daarnaast moet onderwijs zo thuisnabij mogelijk zijn en aansluiten bij alle kinderen met en zonder een beperking.

Wij willen alle jongeren in gemeente Winterswijk drie belangrijke waarden meegeven:

1. Je zorgt goed voor jezelf;
2. Je zorgt goed voor de ander;
3. Je zorgt goed voor je omgeving.

Daarvoor is een uitstekende samenwerking tussen alle betrokken partners binnen de gemeente noodzakelijk. Door een zo integraal mogelijk aanbod van onderwijs, kinderopvang, sport, welzijn, (jeugd)zorg en cultuur te creëren krijgen kinderen in gemeente Winterswijk maximale kansen om hun talenten te ontwikkelen. Samen kunnen we een sterk ondersteunend netwerk opbouwen, waarin we vroegtijdig signaleren welke jongeren en gezinnen extra hulp nodig hebben, en gezamenlijk bepalen waar en door wie deze ondersteuning het meest effectief kan worden geboden.

Samen zorgen we ervoor dat alle kinderen en jongeren in gemeente Winterswijk de kans krijgen om zo gezond mogelijk te leven en zich optimaal te ontwikkelen. Daarbij bevorderen we de ontwikkelingsmogelijkheden van ieder kind en elke jongere in gemeente Winterswijk.

Speerpunten

Het vaststellen van speerpunten is een cruciaal proces om de focus te leggen op de belangrijkste doelen binnen een organisatie of project. Het zorgt ervoor dat middelen efficiënt worden ingezet en dat iedereen in dezelfde richting werkt. In de volgende opsomming worden de speerpunten gepresenteerd die momenteel de hoogste prioriteit hebben. Deze speerpunten zijn zorgvuldig geselecteerd om te zorgen voor de meest impactvolle en succesvolle aanpak van de uitdagingen en kansen die voor ons liggen.

- A. Kansengelijkheid en talentontwikkeling bevorderen voor alle kinderen van 0-18 jaar in gemeente Winterswijk
- B. Inclusie
- C. Welzijn

Onder elk speerpunt worden de specifieke resultaten benoemd die we willen behalen, zodat er duidelijke doelen zijn die richting geven aan onze inspanningen en succes meten.

Speerpunt A: Kansengelijkheid en talentontwikkeling bevorderen voor alle kinderen van 0-18 jaar in gemeente Winterswijk.

Resultaat 1: Alle kinderen die dit nodig hebben ontvangen ondersteuning vanuit de voor- en vroegschoolse educatie om onderwijsachterstanden tegen te gaan.

Huidige situatie:

Om te bepalen welke kinderen een verhoogd risico op een onderwijsachterstand hebben, wordt een model van het CBS gebruikt. Dit model maakt gebruik van omgevingskenmerken die, volgens onderzoek van het CBS, het risico op een onderwijsachterstand voorspellen. Voorbeelden hiervan zijn het opleidingsniveau van de ouders, de herkomst van het kind en of het gezin in de schuldsanering zit. In de gemeente Winterswijk valt 15% van het totaal aantal kinderen onder de categorie 'verwachte onderwijsachterstand', wat neerkomt op 375 kinderen (peiljaar 2024¹). Voor deze 375 kinderen is het minder vanzelfsprekend dat zij meekomen in het regulier onderwijs. Ze krijgen vanaf de peuterleeftijd extra ondersteuning in de vorm van voorschoolse educatie binnen gespecialiseerde peuteropvang en later ook vroegschoolse educatie wanneer zij instromen in het basisonderwijs. Het bestrijden van onderwijsachterstanden wordt vormgegeven door het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) van zowel de gemeente als het onderwijs. De gemeente heeft de wettelijke taak om voorschoolse educatie te financieren met het OAB-budget, terwijl het onderwijs verantwoordelijk is voor de financiering van de vroegschoolse educatie. Gemeente en onderwijs hebben als wettelijke taak om samen resultaatafspraken op te stellen over de Vroegschoolse Educatie die het onderwijs verzorgt. Gemeente Winterswijk wil dit samen met het LEA-overleg gaan opstellen.

Binnen het (gemeentelijke) onderwijsachterstandenbeleid bestaan er verschillende samenwerkingen met de bibliotheek, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg. De bibliotheek voert leesbevorderende activiteiten uit, te beginnen vanaf de geboorte. Ouders kunnen een BoekStart-koffertje ophalen en hun baby lid maken van de bibliotheek. Voor jonge kinderen worden activiteiten aangeboden, zoals de VoorleesExpress, Peuterparty en later de DoorleesExpress. Daarnaast zijn er activiteiten voor (groot)ouders en kinderen, zoals Boekjes en Babbels.

De kinderopvang SWW voert de wettelijke taak voor de gemeente uit met betrekking tot voorschoolse educatie. Dit wordt aangeboden aan peuters met een indicatie van Yunico. Peuters die hiervoor in aanmerking komen, hebben vaak een taalachterstand, bijvoorbeeld omdat thuis geen Nederlands wordt gesproken of er niet wordt voorgelezen door de ouders. Jaarlijks komen zo'n 100 kinderen in gemeente Winterswijk in aanmerking voor voorschoolse educatie.

¹ Onderwijsachterstanden per gemeente (CBS),
<https://dashboards.cbs.nl/v5/onderwijsachterstanden/>

Ook in het kader van het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid werkt men samen met Yunio. Yunio voert de activiteiten van de Kindertaalcoach uit als onderdeel van Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit traject koppelt een vrijwilliger aan een kind in de leeftijd van 2 tot 6 jaar, waarbij taalstimulerende activiteiten zoals voorlezen, spelen en gesprekjes voeren samen worden uitgevoerd. Ook ouders worden actief betrokken bij de activiteiten, zodat zij ook thuis aan de slag kunnen met taalontwikkeling.

In 2027 start de nieuwe periode voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Vanaf dat jaar zal er een nieuwe beleidsnotitie komen, maar daarnaast willen we ook de doelgroep definitie Voor- en Vroegschoolse Educatie gaan evalueren en herzien per 2027.

Waarom belangrijk?

De Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) helpt kinderen om beter deel te nemen aan het regulier basisonderwijs. Kinderen die thuis niet in aanraking komen met de Nederlandse taal, bijvoorbeeld omdat Nederlands niet de moedertaal is van de ouders, vergroten hun woordenschat door Voorschoolse Educatie. Dit draagt bij aan een betere aansluiting op de basisschool. Ook kinderen die thuis minder taalaanbod krijgen, profiteren vaak van Voorschoolse Educatie, wat hen ondersteunt in hun taalontwikkeling. Dit sluit tevens aan bij de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' van de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'.

Hoe willen we dit bereiken?

Op basis van de Wet op het Primair Onderwijs is de gemeente verantwoordelijk voor het zorgen voor voldoende voorzieningen voor voorschoolse educatie, zowel in aantal als spreiding binnen de gemeente. Binnen het LEA-overleg moeten afspraken worden gemaakt om een zo groot mogelijke deelname van kinderen aan voorschoolse educatie te bevorderen. Er zijn op dit moment afspraken die al enige tijd niet zijn herzien. Voorstel is daarom om onderstaande zaken te evalueren en, indien noodzakelijk, aan te passen:

- Welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking komen voor voorschoolse educatie.
- De wijze waarop deze kinderen worden doorverwezen naar voorschoolse en vroegschoolse educatie.
- De organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

Daarnaast moet er binnen het LEA-overleg jaarlijks worden geëvalueerd over de resultaten van vroegschoolse educatie en hoe het onderwijs deze resultaten meetbaar kan maken.

Resultaat 2: Verbeterde kansen voor kinderen die opgroeien in armoede.

Huidige situatie:

Het percentage inwoners van gemeente Winterswijk dat in armoede leeft is in een jaar tijd gedaald. Dit heeft mede te maken met de nieuwe berekening van de armoedegrens. Naar schatting 790 mensen hebben niet genoeg inkomen of spaargeld om van rond te komen, blijkt uit cijfers over het afgelopen jaar die het Centraal Bureau voor de Statistiek op 17 oktober 2024 heeft gepubliceerd². Uit deze cijfers blijkt dat 151 kinderen tot 19 jaar opgroeien in armoede.

Er wordt gesubsidieerde peuteropvang aangeboden aan kinderen in gemeente Winterswijk die in armoede opgroeien. Dit met als doel om alle kinderen voor te bereiden op het naar school gaan als zij 4 jaar oud worden. Zij kunnen in de peuteropvang spelen met andere leeftijdsgenoten en zo alvast sociale vaardigheden op doen met andere kinderen. De doorverwijzing naar de gesubsidieerde peuteropvang loopt via het sociaal team van de gemeente en het consultatiebureau. Naast peuteropvang is er ook minimabeleid voor kinderen die in armoede opgroeien. Het minimabeleid is vanaf de geboorte beschikbaar voor ouders en kan worden gebruikt voor sociale, culturele en sportieve activiteiten. Hieronder valt bijvoorbeeld ook de eigen bijdrage voor de peuteropvang, maar ook een cursus muziek op

² Nieuwe armoedekaart: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/42/nieuwe-armoedemeting-540-duizend-mensen-arm-in-2023#:~:text=Ook%20in%202022%20en%202023,3%20armen%20langdurig%20arm%20was>

schoot met een dreumes of peutergym. Voor oudere kinderen krijgen ouders ook de mogelijkheid om budget in te zetten voor behoeftes voor school en het kunnen meedoen met buitenschoolse activiteiten.

Waarom belangrijk?

Kinderen die opgroeien in (generatie)armoede hebben minder mogelijkheden om deel te nemen aan de maatschappij en hun talenten te ontwikkelen. Ongelijkheid ontstaat vaak al in de jaren voorafgaand aan de basisschool. Niet alle kinderen maken gebruik van voorschoolse voorzieningen, zoals kinderopvang of peuteropvang. Voor peuters is er soms de mogelijkheid om gebruik te maken van gesubsidieerde peuteropvang, en voor peuters met een ontwikkelingsachterstand, bijvoorbeeld op het gebied van taal, is er voorschoolse educatie. De groep kinderen van 0-2 jaar wordt echter niet bereikt door dit aanbod, en ook het aantal dagdelen in de gesubsidieerde peuteropvang en voorschoolse educatie is beperkt, met respectievelijk 2 en 4 dagdelen per week. Om die reden is het van belang om de kansen voor kinderen die opgroeien in armoede te verbeteren. Dit sluit tevens aan bij de ambitie 'In 2040 is Winterswijk armoedevrij en drempels zijn weggenomen zodat iedereen in Winterswijk mee kan doen' uit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'.

Hoe willen we dit bereiken?

1. Dit willen we bereiken door te streven naar dat zoveel mogelijk kinderen, vanaf hun geboorte, gebruik kunnen maken van de kinderopvang. Er zijn bestaande regelingen, die we beter onder de aandacht kunnen brengen van ouders, zoals de gesubsidieerde peuteropvang, het minimabeleid dat ingezet kan worden om de eigen bijdrage te betalen voor ouders die in armoede leven, maar ook de vergoeding voor de kinderopvang op basis van een sociaal-medische indicatie voor ouders die hiervoor in aanmerking komen.
Het zou meer helpen wanneer de 'bijna gratis kinderopvang' vanuit het Rijk ook open wordt gesteld voor kinderen van wie de ouders niet werken, zodat ook zij optimaal hun kansen kunnen ontwikkelen.
2. Om generatiearmoede te doorbreken willen we daarnaast inzetten op les in financiële educatie voor alle kinderen in de gemeente Winterswijk. Dit willen we doen door scholen te stimuleren deel te nemen aan landelijke initiatieven zoals de 'Week van het Geld' op basisscholen. Ook wijzen we middelbare scholen op subsidies en financiële educatieprogramma's zoals www.geldlessen.nl.
3. Menstruatiearmoede raakt alle (jonge) vrouwen die in armoede leven of met een klein budget moeten rondkomen. Om zorg te dragen dat alle jonge vrouwen deel kunnen blijven nemen aan onderwijs, ondanks hun menstruatie, willen we menstruatieproducten gratis beschikbaar stellen op basisscholen en het voortgezet onderwijs. Dit doen we als gemeente door aan te sluiten bij Stichting Armoedefonds.

Resultaat 3: Een rijk naschools aanbod voor alle schoolgaande kinderen in gemeente Winterswijk.

Huidige situatie:

Sinds 2021 is er in gemeente Winterswijk een naschools aanbod op het Pelkpark voor kinderen uit kwetsbare gezinnen. Om dit naschools aanbod zo inclusief mogelijk te maken, is er een combinatie gevormd van kinderen van wie de ouders kinderopvangtoeslag ontvangen en kinderen van wie de ouders geen kinderopvangtoeslag ontvangen. Hierdoor komen kinderen van werkende en niet-werkende ouders ook na schooltijd met elkaar in contact. Het naschools aanbod op het Pelkpark is beschikbaar voor kinderen van drie scholen.

Waarom belangrijk?

In gemeente Winterswijk wordt gewerkt aan kansengelijkheid en talentontwikkeling door een rijk naschools aanbod op scholen aan te bieden. Dit aanbod richt zich op alle kinderen van de basisschool. Kinderen krijgen de kans om na school deel te nemen aan sportieve, culturele en educatieve activiteiten. Het is belangrijk gelijke kansen te creëren voor alle kinderen in gemeente Winterswijk, en het naschools aanbod is daar een essentieel onderdeel van. Door het naschools aanbod zo breed mogelijk in te zetten, wordt kansengelijkheid en talentontwikkeling voor alle kinderen bevorderd. Momenteel is het naschools aanbod echter nog niet voor ieder kind in gemeente Winterswijk toegankelijk. Daarom is het van belang om

het aanbod uit te breiden zodat álle kinderen in gemeente Winterswijk er toegang toe hebben. Een rijk naschools aanbod sluit tevens aan bij twee ambities uit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk', namelijk de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' en 'In 2040 is Winterswijk armoedevrij en drempels zijn weggenomen zodat iedereen in Winterswijk mee kan doen'.

Hoe willen we dit bereiken?

Gezamenlijk streven we ernaar om het naschools aanbod de komende vier jaar uit te breiden naar alle basisscholen in gemeente Winterswijk zodat het programma alle kinderen van 4 tot 12 jaar bereikt. We beginnen hierbij met de scholen in een omgeving die dit het hardst nodig hebben. Hiervoor vragen we subsidies aan bij het Rijksprogramma School en Omgeving en de Gelijke Kansen Alliantie.

Resultaat 4: Alle jongeren in gemeente Winterswijk hebben een startkwalificatie.

Huidige situatie:

Een voortijdig schoolverlater (vsv'er) is iemand die jonger is dan 23 jaar en die het onderwijs verlaat zonder het behalen van een startkwalificatie. Een startkwalificatie is een havo- of vwo-diploma of een diploma op mbo-2 niveau of hoger. In de gemeente Winterswijk zijn er, in de periode schooljaar 2019 t/m 2023, per schooljaar gemiddeld 46 leerlingen als nieuw vsv'er geregistreerd bij DUO. Meer dan de helft van deze voortijdig schoolverlaters stroomt binnen een schooljaar alsnog uit richting werk of terug in onderwijs. Deze aantallen zijn terug te vinden in het vsv dashboard van DUO ³. Het Doorstroompunt voert de wettelijke opdracht van gemeenten uit door jongeren die voortijdig de school verlaten in beeld te brengen en begeleiding te bieden. Het doel van de begeleiding is het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van maatschappelijke uitval door een passende opleiding en/of baan te vinden voor iedere jongere. De leerplichtwet stelt dat jongeren van 5 tot 18 jaar leer- of kwalificatie plichtig zijn. Dit houdt in dat het ontvangen van onderwijs niet alleen een recht is, maar ook een plicht. De leerplichtambtenaar van de gemeente ziet toe op de naleving van de leerplichtwet.

Waarom belangrijk?

Het is van groot belang dat jongeren hun opleiding afronden en een startkwalificatie behalen. Dit biedt hen de kans om zich (verder) te ontwikkelen en een goede toekomst op te bouwen. Bovendien vergroot een diploma de kans op het vinden van een baan. Dankzij de Leerplichtwet beginnen alle jongeren met gelijke kansen en beschikken zij over de benodigde algemene kennis om goed te functioneren in een steeds sneller veranderende samenleving. Het afronden van een opleiding en het verkrijgen van een startkwalificatie draagt tevens bij aan het bestrijden van analfabetisme en laaggeletterdheid. Een startkwalificatie voor alle jongeren in Winterswijk sluit tevens aan bij de volgende drie ambities uit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk', namelijk de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' en 'We doen een sterker beroep op de eigen kracht van onze inwoners' en 'In 2040 is Winterswijk armoedevrij en drempels zijn weggenomen zodat iedereen in Winterswijk mee kan doen'. Jongeren die naar het praktijkonderwijs gaan zijn uitgezonderd voor het behalen van een startkwalificatie.

Hoe willen we dit bereiken?

Scholen werken met het Regionaal Verzuimprotocol, dat een gezamenlijk kader biedt voor de behandeling van schoolverzuim, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en thuiszitten, en het melden van vroegtijdig schoolverlaters.

De consulenten van het Doorstroompunt begeleiden de voortijdig schoolverlaters. De leerplichtambtenaren houden toezicht op de naleving van de Leerplichtwet.

Daarnaast ondersteunt de leerplichtambtenaar jongeren en ouders bij het vinden van oplossingen voor problemen die de schoolgang belemmeren. Voor iedere leerling wordt een passende oplossing gezocht om verzuim te stoppen, uitval te voorkomen en de kans op het behalen van een startkwalificatie te vergroten. Hiervoor wordt samengewerkt met o.a. het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek, het onderwijs en (betrokken) hulpverlening. Er wordt

³ VSV dashboard van DUO,
<https://informatieproducten.duo.rijkscloud.nl/public/dashboardvsvopen/>

steeds meer ingezet op preventie door vroegtijdig in gesprek te gaan met jongeren (en/of hun ouders) om verder verzuim te voorkomen. Vanuit het onderwijs is er tevens een doorstroomgroep PO-VO, die de overstap naar het VO voor kwetsbare leerlingen vergemakkelijkt en uitstroom naar het VSO of voortijdig schoolverlaten voorkomt.

Resultaat 5: Basisvaardigheden van jeugdigen versterken.

Huidige situatie:

Dat aandacht voor kwaliteit van onderwijs, maar ook toegankelijkheid van bijvoorbeeld de bibliotheek, van belang is in gemeente Winterswijk blijkt ook uit de cijfers⁴ van het aantal mensen dat laaggeletterd is in gemeente Winterswijk. Dat betreft 14% van de inwoners. Het aantal schoolverlaters dat een zwakke lezer is (na afronding van het voortgezet onderwijs), betreft 33% in gemeente Winterswijk. Je bent laaggeletterd, als je moeite hebt met lezen, schrijven of rekenen. Daarnaast kun je ook moeite hebben met digitale vaardigheden. Een volwassene die laaggeletterd is, is geen analfabeet. Een laaggeletterde kan wel lezen en schrijven, maar vaak niet goed genoeg om helemaal mee te kunnen doen in de samenleving. We spreken over zwakke lezers wanneer mensen minder ervaring hebben met lezen van moeilijke teksten en daardoor meer moeite hebben met vragen beantwoorden over deze teksten.

Waarom belangrijk?

Het aanpakken van basisvaardigheden onder jongeren is van belang omdat mensen die een zwakke lezer zijn of laaggeletterd zijn minder snel een baan vinden, minder grip hebben op hun geldzaken, maar ook vaker gezondheidsproblemen hebben. Dit komt bijvoorbeeld omdat het voor hen lastig is om etiketten of recepten te lezen. Daarnaast zorgt het aanpakken van laaggeletterdheid ook voor lagere maatschappelijke kosten⁵, dankzij: minder armoede, lagere zorgkosten, meer inkomsten uit werk. Meer Nederlanders kunnen meedoen in de samenleving doordat zij brieven beter begrijpen, meer zelfvertrouwen hebben en digitaal goed mee kunnen doen⁶. Met het verbeteren van de basisvaardigheden van jeugdigen in gemeente Winterswijk wordt er gewerkt aan drie ambities uit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'. Namelijk de ambities: 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan', 'We doen een sterker beroep op de eigen kracht van onze inwoners' en 'In 2040 is Winterswijk armoedevrij en drempels zijn weggenomen zodat iedereen in Winterswijk kan meedoen'.

Hoe willen we dit bereiken?

De gemeente werkt in 2025 aan nieuw beleid laaggeletterdheid, samen met de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast wordt er een beleidsplan bibliotheek opgesteld voor de gemeente Winterswijk. Binnen beide beleidsvelden wordt zoveel mogelijk samenhang opgezocht zodat de basisvaardigheden onder jeugdigen gestimuleerd kunnen worden.

Binnen het onderwijs is er per school een taalaanpak. Deze focust zich op lesmethodes, het volgen van de ontwikkeling van leerlingen met behulp van tussentijdse toetsen en er is extra aandacht voor taalzwakke leerlingen. Het onderwijs werkt hierbij ook regelmatig samen met de bibliotheek gericht op het versterken van basisvaardigheden. Daarnaast krijgen leerkrachten ondersteuning door dyslexiezorgaanbieders.

Speerpunt B: Inclusie

Resultaat 1: Een inclusief onderwijsaanbod met gelijke kansen, met verminderde segregatie, en die integratie bevordert.

Huidige situatie:

Enkele wettelijke taken, die jaarlijks besproken moeten worden in het LEA-overleg, zijn:

1. De afstemming over toelatings- en inschrijvingsprocedures.
2. Het voorkomen van segregatie.

⁴ Geletterdheid in zicht, <https://geletterdheidinzicht.nl/>

⁵ Maatschappelijke kosten laaggeletterdheid, PwC (2018)

⁶ Lezen ≠ Begrijpen: onderzoek naar leesvaardigheid onder mensen met financiële problemen, Keizer, M. (2018)

3. Het bevorderen van integratie.

Waarom belangrijk?

Hieronder staan de drie wettelijke taken voor het LEA-overleg. Dit zijn landelijke, wettelijk vastgelegde, taken voor onderwijs, kinderopvang en gemeenten om samen afspraken over te maken. Als gemeente Winterswijk is het van belang om de wettelijke taken te borgen in het LEA-overleg en hier jaarlijks overleg over te plegen en waar nodig afspraken over te maken.

1. De afstemming van toelatings- en inschrijvingsprocedures: Bij inschrijving en toelating in het onderwijs gaat het erom dat er afspraken worden gemaakt en nagekomen worden over de procedures rondom inschrijving en toelating voor scholen in het basis- en voortgezet onderwijs. Het is belangrijk dat deze procedures transparant zijn en bekend bij ouders en leerlingen. Gemeenten kunnen in dit kader afspraken maken om te borgen dat er in het toelatingsbeleid geen formele of informele drempels zijn waardoor het ene kind meer kans heeft om op een school te komen dan het andere. Hierbij kan gedacht worden aan afspraken over: aanmeldformulieren, een gezamenlijk inschrijfmoment, en een gezamenlijk inschrijffloket (centraal aanmeldsysteem). Hoewel de afstemming van toelatings- en inschrijvingsprocedures een wettelijke taak is, stelt de wetgever dat dit op het platteland minder relevant is dan in stedelijke gebieden. Toch blijft het belangrijk om dit jaarlijks te bespreken, zodat onderling kan worden afgestemd welke (eventuele) uitdagingen er zijn en waar we als LEA-overleg aan willen werken.
2. Het voorkomen van segregatie: Gemeenten kunnen in samenspraak met besturen proberen om iedere school een afspiegeling van de wijk te laten zijn (basisonderwijs) of om scholen zo gemengd mogelijk te laten zijn (voortgezet onderwijs). De Inspectie van het Onderwijs heeft de afgelopen jaren regelmatig gewezen op de toenemende sociale en economische segregatie in het onderwijs. Het rapport vermeldt dat met name hoger opgeleide ouders zich meer afscheiden van andere ouders via schoolkeuze. In vergelijking met andere landen is het Nederlandse onderwijs sterk gesegregeerd. Voorbeelden van maatregelen om segregatie tegen te gaan zijn onder andere voor- en vroegschoolse educatie, heterogene brugklassen, brede scholen, afspraken over het aanmeldbeleid, het stimuleren van ouderinitiatieven, het wegnemen van financiële belemmeringen (zoals ouderbijdragen) en onderwijshuisvesting (bijvoorbeeld door nieuwe scholen te bouwen tussen diverse wijken).
3. Het bevorderen van integratie: Integratie is het socialisatieproces waarbij kinderen zich kunnen opnemen in een groep zonder dat zij hun eigen identiteit hoeven op te geven. Afspraken om integratie te bevorderen zijn doorgaans gericht op het samenbrengen van kinderen in het kader van elkaar ontmoeten en leren kennen, vaak gekoppeld aan het onderwijs (bijvoorbeeld gezamenlijke cultuur-, sport- en projectactiviteiten). Er worden verder geen specifieke kaders gesteld bij deze wettelijke taak.

Hoe willen we dit bereiken?

1. We bespreken jaarlijks de afstemming van toelatings- en inschrijvingsprocedures tijdens het LEA-overleg, zodat we vroegtijdig knelpunten kunnen signaleren en oplossen.
2. We agenderen jaarlijks het voorkomen van segregatie in het LEA-overleg. Hierbij analyseren we de leerlingenstromen binnen en tussen wijken. Indien nodig, bespreken we de verdere acties om segregatie tegen te gaan.
3. In gemeente Winterswijk bevorderen we integratie onder andere door voor- en vroegschoolse educatie aan te bieden vanaf jonge leeftijd, het werken met de nieuwkomersschool Het Pyriet (PO), taalschakelklassen op het ISK (VO) en door inburgeringstrajecten voor volwassenen. Voor nieuwkomers in de middelbare school is er een 'Welkomklas' bij de internationale schakelklas (ISK). De Welkomklas is bedoeld voor kinderen die door een wachtlijst nog niet op het ISK terecht kunnen. In samenwerking tussen de ISK, het AZC en de gemeente wordt er één keer per week een programma aangeboden, gericht op taal, sport, spel en integratie. Daarnaast gaan we afspraken maken over hoe nieuwkomers op de reguliere basisschool kunnen integreren.

Resultaat 2: Thuisnabije kinderopvang en onderwijs voor ieder kind.

Huidige situatie:

In het kader van zorg in het onderwijs wordt er op alle basisscholen en middelbare scholen samengewerkt met het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek. Het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek is een samenwerking tussen de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk. Medewerkers van het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek sluiten aan bij de scholen om in gesprek te gaan met ouders en kinderen over hun hulpvraag. Indien nodig betrekken zij jeugdconsulenten van de gemeente, die, indien noodzakelijk, geïndiceerde zorg kunnen inschakelen. Sinds enkele jaren is er een inclusieve BSO (buitenschoolse opvang) in gemeente Winterswijk. Hier kunnen ook kinderen met een zorgvraag terecht, zodat zij na schooltijd in een vertrouwde omgeving dicht bij huis opgevangen kunnen worden. Voor deze opvang is geen indicatie voor jeugdhulp nodig.

Waarom belangrijk?

Het (blijven) verbinden van maatschappelijke organisaties die met kinderen werken, is benoemd als speerpunt om te werken aan kansengelijkheid en talentontwikkeling. Dit sluit aan bij het naschoolse aanbod in gemeente Winterswijk en het Integraal Huisvestingsplan (IHP), dat als doel heeft om vier integrale kindcentra in gemeente Winterswijk te realiseren. Bij alles wat we doen, willen we actief blijven zoeken naar verbinding met andere maatschappelijke organisaties. Zo kunnen we zoveel mogelijk kinderen bereiken, zodat zij thuisnabij kinderopvang en onderwijs kunnen volgen. Dit sluit aan bij het doel van het samenwerkingsverband Oost Achterhoek, namelijk de integrale samenwerking tussen jeugdhulp, jeugdhulp, gemeenten en onderwijs structureel en duurzaam te organiseren. Een thuisnabije kinderopvang en onderwijs voor ieder kind sluit aan bij de ambitie uit de visie sociaal domein om drempels weg te nemen voor inwoners 'In 2040 is Winterswijk armoedevrij en drempels zijn weggenomen zodat iedereen in Winterswijk mee kan doen'.

Hoe willen we dit bereiken?

Met het Integraal Huisvestingsplan blijven de schoolbesturen en de gemeente investeren in kwalitatieve, functionele en eigentijdse scholen die deze vraagstukken in de toekomst kunnen aanpakken. De belangrijkste ambitie is om integrale kindcentra (IKC's) te ontwikkelen in vier windstreken binnen de kern (noord-oost, noord-west, zuid-oost en zuid-west) en voor het buitengebied. In deze centra bundelen scholen en kinderopvang hun krachten, zodat kinderen de hele dag op één vertrouwde plek kunnen verblijven. Er is een nauwe samenwerking tussen school en kinderopvang, wat ten goede komt aan de ontwikkeling van kinderen. Ook het speciaal basisonderwijs krijgt een plek binnen deze IKC's. Hierbij maken we onder meer afspraken over hoe het onderwijs inclusief ingericht wordt, zodat er ook voor bijvoorbeeld cluster 3 kinderen thuisnabij onderwijs is. Door een integraal aanbod te creëren, krijgen kinderen maximale kansen om hun talenten te ontwikkelen. Daarnaast vinden we het ook belangrijk dat ouders kunnen blijven kiezen voor kleinere scholen en/of kinderopvang, zodat daar ook aandacht voor is in het plan. Dit sluit aan bij de ambitie die is uitgesproken tijdens de LEA-bijeenkomsten in 2024: het streven dat alle kinderen thuisnabij een passende ontwikkelplek kunnen vinden, in de vorm van inclusieve kinderopvang en onderwijs van de geboorte tot 23 jaar.

Resultaat 3: Het vaststellen van een ketenaanpak voor zorg en veiligheid voor kinderen.

Huidige situatie:

In de gemeente Winterswijk zijn er regelmatig casussen rondom kindermishandeling en huiselijk geweld. Zowel school, Politie, Veilig Thuis, jeugdhulporganisaties en gemeente zijn betrokken bij veel casussen. Echter weten de organisaties elkaar vaak onvoldoende te vinden. Samenwerken met alle betrokken partijen vindt daardoor ook gering plaats. Hierdoor leven kinderen onnodig lang in een gevaarlijke situatie.

Waarom belangrijk?

Sommige kinderen groeien op in kwetsbare situaties, dit beïnvloedt niet alleen hun welzijn en leerprestaties, maar ook hun veiligheid. Elke organisatie lijkt een eigen aanpak te hebben rondom zorg en veiligheid voor kinderen. Onderling weet men elkaar niet altijd te vinden en te

betrekken bij een casus. Professionals dienen zich te houden aan de Meldcode kindermishandeling, echter is onduidelijk of en hoe dit geborgd wordt binnen de organisaties die betrokken zijn bij een kind.

Hoe willen we dit bereiken?

Een belangrijk aandachtspunt is de vroegsignalering en aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld in samenwerking met gemeente, politie, zorgteam vanuit het onderwijs, Veilig Thuis en jeugdhulporganisaties. We willen hierin werken aan een structureel overleg tussen de betrokken partijen waarbij casuïstiek en aanpak (wie doet wat) wordt besproken.

Speerpunt C: Welzijn

Resultaat 1: De verbinding tussen onderwijs en kunst en cultuur is verstevigd.

Huidige situatie:

Cultuureducatie wordt in de breedste zin van het woord toegankelijk gemaakt voor kinderen en jongeren in gemeente Winterswijk. Zij worden via doorlopende leerlijnen in het onderwijs in aanraking gebracht met verschillende vormen van kunst en cultuur. In 2021 is in het Convenant Cultuur en Onderwijs afgesproken dat de gemeente het Coördinatiepunt Cultuureducatie faciliteert, dat vragen vanuit het onderwijs en het aanbod samenbrengt. Vanaf 2026 staat een gemeentelijke bezuiniging op het Coördinatiepunt Cultuureducatie gepland. Dit heeft ook gevolgen voor de uitvoering van het scholenprogramma *Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028*, dat onder druk komt te staan. In dit programma werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken, met integraal cultuuronderwijs en kansengelijkheid als uitgangspunten.

Daarnaast faciliteert de gemeente Algemene Muzikale Vorming op alle basisscholen in gemeente Winterswijk. Dit omvat een interactieve muziekvoorstelling voor groepen 1 tot en met 6, een muzieksafari voor groep 4 en voor groepen 7 en 8 lessen creatieve technologie. Voor groepsleerkrachten is er een programma gericht op deskundigheidsbevordering. Van 2023 tot en met 2025 worden de gemeentelijke middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs ingezet ter bestrijding van sociale en emotionele achterstanden van jongeren. Een deel van deze middelen is gericht op culturele activiteiten in het voortgezet onderwijs voor alle middelbare scholieren in gemeente Winterswijk. Voor de ISK-leerlingen, Pronova-leerlingen en Gerrit Komrij College-leerlingen is een passend aanbod ontwikkeld, gericht op cultuur, muziek, produceren, theater, songwriting en fotografie. Het aanbod is in overleg met het onderwijs en afgestemd op hun specifieke hulpvraag.

Waarom belangrijk?

Kunst en cultuur spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van kinderen. Het stimuleert creatieve en denkvaardigheden, het verkennen en onderzoeken van de betekenis van kunst, en het vergroot de kennis van kunstdisciplines. Maar kinderen ervaren vooral plezier en werken aan hun sociaal-emotionele, cognitieve, psychologische, persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling⁷. Door cultuureducatie worden kinderen al vanaf jonge leeftijd in aanraking gebracht met verschillende kunst- en cultuurvormen. Kunst en cultuur kan in gezet worden als preventieve maatregel, daarmee wordt er gewerkt aan de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' vanuit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'.

Hoe willen we dit bereiken?

Samen met het onderwijs (via het Lokale Educatieve Agenda-overleg) onderzoeken we hoe we het Coördinatiepunt Cultuureducatie vanaf 2026 kunnen behouden, gezien de relevante rol in de culturele infrastructuur, door op zoek te gaan naar alternatieve financieringsbronnen. We blijven de Algemene Muzikale Vorming faciliteren in het basisonderwijs, zodat alle kinderen in aanraking komen met muziek. Om ook buiten schooltijd kunst- en cultuurlessen te kunnen volgen, wordt er voor gezinnen die in armoede leven een koppeling gemaakt met het minimabeleid. Vanuit dit minimabeleid is een vrij te besteden bedrag per kind beschikbaar,

⁷ Nieuwe Fundamenten voor Cultuureducatie, https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/Nieuwe-fundamenten-cultuureducatie_digi_def.pdf

dat ook kan worden ingezet voor lessen in kunst en cultuur of voor een lidmaatschap van een vereniging. Naast de binnenschoolse cultuuractiviteiten faciliteren we vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties een Cultuurcoach voor buitenschoolse cultuuractiviteiten voor kinderen. Omdat zowel de taken van het Coördinatiepunt Cultuureducatie als van de Cultuurcoach belegd zijn bij Boogie Woogie, is er een nauwe verbinding tussen de binnen- en buitenschoolse activiteiten.

Resultaat 2: De verbinding tussen onderwijs en sport is versterkt.

Huidige situatie:

Actief Winterswijk biedt alle kinderen de kans om het beweeg- en sportaanbod te verkennen. Wanneer kinderen bewegen en sporten als vanzelfsprekend gaan ervaren, heeft dit ook een positieve invloed op hun omgeving (ouders, grootouders, etc.) en op het bewegen op latere leeftijd. Tijdens hun verblijf op de BSO moeten kinderen ook de gelegenheid krijgen om te sporten, wat een extra beweegmoment biedt. Actief Winterswijk werkt onder andere samen met scholen en kinderopvangorganisaties. Na schooltijd kunnen kinderen deelnemen aan diverse activiteiten die gericht zijn op bewegen, educatie en sociale ontwikkeling.

Waarom belangrijk?

Sport en bewegen zijn essentieel voor kinderen. Ze zijn gezonder, ontwikkelen betere cognitieve en sociaal-emotionele vaardigheden, verbeteren hun motorische capaciteiten en leren een leven lang te bewegen. Bovendien draagt sport en bewegen bij aan het algehele welbevinden van kinderen; lichamelijke activiteit wordt vaak geassocieerd met hogere tevredenheid en gelukkiger voelen⁸. Het is daarom van groot belang om voor alle kinderen laagdrempelige toegang tot sport te bieden. Sport kan in gezet worden als preventieve maatregel, daarmee wordt er gewerkt aan de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' vanuit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'.

Hoe willen we dit bereiken?

Voor de jeugd wordt er ingezet op een breed aanbod waarbij motorische vaardigheden en voeding centraal staan. Actief Winterswijk denkt ook mee over hoe de leefomgeving zo kan worden ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen, spelen en ontmoeten. Daarnaast willen we de loop- en fietsroutes van en naar school en kinderopvang stimuleren. We onderzoeken mogelijkheden voor samenwerking met sportverenigingen voor schoolsport en schoolsporttoernooien. Om sport toegankelijker te maken voor gezinnen die in armoede leven, is er het minimabeleid in de gemeente Winterswijk. Dit biedt een vrij te besteden bedrag per kind dat in armoede leeft, dat ook kan worden gebruikt voor sportlessen of het lidmaatschap van een vereniging.

Resultaat 3: De weerbaarheid en mentale gezondheid is versterkt.

Huidige situatie:

In de Oost Achterhoek wordt het Preventie Platform Jeugd (PPJ) ingezet om de weerbaarheid en mentale gezondheid van kinderen en jongeren te versterken. Dit gebeurt door middel van verschillende workshops en cursussen die gericht zijn op kinderen en opvoeders die bijvoorbeeld te maken hebben met situaties zoals scheiding, pestgedrag op school, het omgaan met hoogbegaafdheid of het leven in armoede. De cursussen helpen kinderen weerbaarder te worden en vergroten hun inzicht in het omgaan met verleidingen, zoals vapes. Op deze manier wordt breed gewerkt aan weerbaarheid en mentale gezondheid. Zowel kinderen, opvoeders als professionals kunnen deelnemen aan de workshops en cursussen. PPJ maakt gebruik van evidence-based programma's en verzorgt die in de gemeenten Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

⁸ Nut en meerwaarde van sport en bewegen in het basisonderwijs, <https://www.allesoversport.nl/thema/bweegstimulering/nut-en-meerwaarde-van-sport-en-bewegen-in-het-basisonderwijs/>

Waarom belangrijk?

Hoewel Nederlandse kinderen tot de gelukkigste ter wereld behoren⁹, heeft naar schatting 20-25% van de kinderen tussen de 11 en 18 jaar last van gedrags- of psychosociale problemen¹⁰. Dit kan variëren van depressieve- of angststoornissen tot overmatig middelengebruik en verslaving. In de praktijk leiden gedrags- of psychosociale problemen vaak tot schooluitval, maar ook op latere leeftijd tot disfunctioneren als volwassene en een slechtere fysieke gezondheid¹¹. Het is daarom van groot belang om te investeren in een (preventieve) aanpak gericht op de weerbaarheid en mentale gezondheid van jongeren. Het versterken van de weerbaarheid en de mentale gezondheid versterken is een preventieve maatregel, daarmee wordt er gewerkt aan de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' vanuit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'.

Hoe willen we dit bereiken?

Het PPJ wordt versterkt door de samenwerking met het onderwijs te intensiveren, zowel inhoudelijk als qua locatie. Dit zorgt ervoor dat het aanbod beter aansluit bij de behoeften vanuit het onderwijs en dichtbij huis, of zelfs op de onderwijslocatie, wordt aangeboden. Dit kan mogelijk het bereik van het aantal kinderen vergroten.

Resultaat 4: De gouden driehoek is verstevigd.

Huidige situatie:

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk thema voor zowel kinderopvangorganisaties als het onderwijs. De invulling hiervan varieert per locatie. Over het algemeen worden ouders zowel digitaal, bijvoorbeeld via apps, als fysiek, zoals door ouderavonden, betrokken bij de ontwikkeling van hun kind in de kinderopvang of op school. Daarnaast worden er themabijeenkomsten georganiseerd over onderwerpen die voor alle ouders relevant zijn, zoals de ontwikkeling van kinderen. Inmiddels is er ook een brugfunctionaris gestart in de gemeente Winterswijk die een brug vormt tussen gezinnen en school.

Waarom belangrijk?

Een succesvolle samenwerking tussen school en ouders is essentieel voor de ontwikkeling van leerlingen. Goede communicatie tussen beide partijen bevordert niet alleen het sociaal-emotionele functioneren van kinderen, maar heeft ook een positieve invloed op hun werkhouding en schoolprestaties. In de zogenaamde 'gouden driehoek' staat het kind centraal, waarbij ouders en de onderwijs- of kinderopvanginstantie het kind vanuit verschillende perspectieven ondersteunen. Dit zorgt voor een solide basis, waarbij het kind steunt op de samenwerking tussen ouders en leerkrachten¹². Het verstevigen van de gouden driehoek sluit aan bij twee ambities uit de visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'. Namelijk de ambitie 'Met preventieve initiatieven en maatregelen pakken we problematiek meer aan de voorkant aan' en 'We doen een sterker beroep op de eigen kracht van onze inwoners'.

Hoe willen we dit bereiken?

Binnen de gemeente Winterswijk werken kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen samen aan het organiseren van ouderavonden. Dit biedt de mogelijkheid om sprekers of onderzoekers uit te nodigen die relevant zijn voor zowel ouders als de betrokken professionals. Thema's die aansluiten bij de gouden driehoek zijn onder andere de houding van ouders ten opzichte van hun kind en de opvang/school, evenals hoe jongeren zich minder laten begrenzen en hoe school en ouders hier gezamenlijk op kunnen inspelen.

⁹ De Looze, van Dorsselaar, de Roos, Verdurmen, Stevens, Gommans et al. HBSC 2013: Gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland. Universiteit Utrecht.

¹⁰ Meijer, Smit, Schoemaker, Cuijpers. Gezond verstand. Evidence-based preventie van psychische stoornissen. Bilthoven: RIVM.

¹¹ Lyubomirsky, King, Diener. The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? Psychological Bulletin 2005; 131:803-855.

¹² Effecten ouderbetrokkenheid, <https://www.thomasencharles.nl/kindgesprekken-ouderbetrokkenheid/>

Daarnaast kan het principe van de gouden driehoek al worden ingezet tijdens de startgesprekken met ouders wanneer hun kind begint op de kinderopvang of op school.

Resultaat 5: Het verstevigen van zorg en veiligheid in de schoolomgeving.

Huidige situatie:

In de gemeente Winterswijk zijn regelmatig casussen waarin zorgelijke situaties, met afglij risico's, kindermishandeling en/of huiselijk geweld een belangrijke rol spelen. Zowel scholen, politie, Veilig Thuis Noord Oost Gelderland (NOG), jeugdhulporganisaties en gemeente zijn betrokken bij deze casussen. In het jeugdoverleg worden deze en andere casussen besproken. Dit overleg vindt maandelijks plaats en zorgt voor betere afstemming en samenwerking tussen diverse partijen bij deze casuïstiek. Ondanks de goed werkende overlegtafel, zien we dat het doen van meldingen bij Veilig Thuis achterblijft. We zien casussen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, waarbij de partijen die direct betrokken zijn niet eerder een melding hebben gedaan bij Veilig Thuis. Er is mogelijk sprake van handelingsverlegenheid bij met name onderwijsprofessionals om de meldcode toe te passen. Hierdoor leven kinderen onnodig lang in een onveilige situatie.

Waarom belangrijk?

Sommige kinderen groeien op in kwetsbare situaties, dit beïnvloedt niet alleen hun welzijn en leerprestaties, maar ook hun veiligheid. In een omgeving, waar kinderen zich veilig voelen, kunnen zij zich (met vallen en opstaan) goed ontwikkelen. Dat geldt onder andere ook voor een omgeving als de school. Scholen spelen een belangrijke rol in het signaleren en melden (van vermoedens) van zorgelijke situaties met afglij risico, huiselijk geweld en/of kindermishandeling, maar zijn nadrukkelijk géén hulpverleningsorganisatie. Dat betekent dat signaleren, het bieden van een veilige omgeving en hulpverlening inschakelen de belangrijkste taken zijn van scholen in het kader van het veiligheids- en welzijnsbeleid. Sinds januari 2019 zijn de kinderopvang en het onderwijs wettelijk verplicht om te werken met de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader (de zogenoemde verbeterde meldcode). Zo worden zorgelijke casussen sneller gesignaleerd en opgepakt.

Hoe willen we dit bereiken?

Om de signaleringsrol en het inschakelen van hulp te verstevigen, zijn goede samenwerkingsafspraken nodig tussen scholen, lokale teams en met Veilig Thuis. In 2025 worden de samenwerkingsafspraken tussen gemeente en Veilig Thuis herijkt. De beschreven handelingsverlegenheid zal ook hierin meegenomen worden.

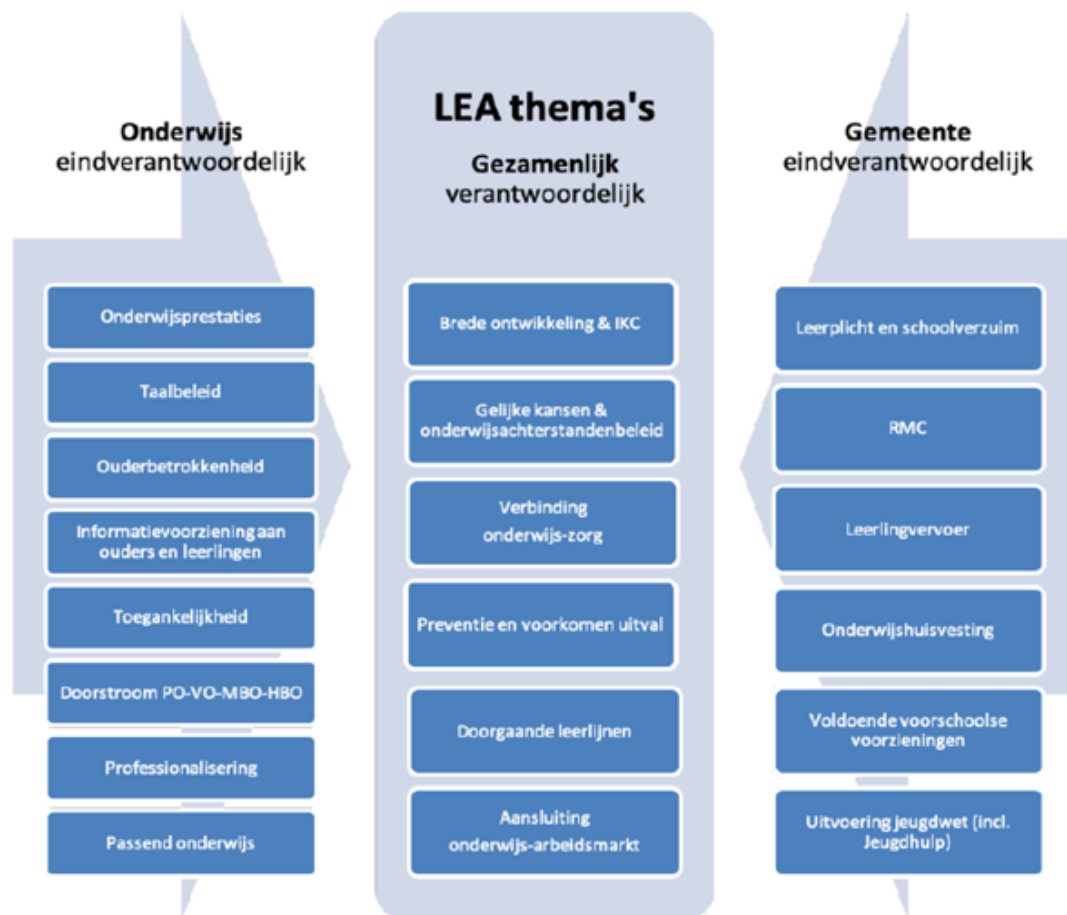
Daarnaast kun je handelingsverlegenheid van professionals op een aantal manieren aanpakken.

- **Bewustwording:** blijvende aandacht voor het gebruik van de meldcode door diverse professionele sectoren is noodzakelijk. De opgeleide aandacht functionarissen HG/KM zijn hierin sleutelfiguren.
- **Training en scholing:** er zijn diverse toolkits beschikbaar om meldcode-competenties te ontwikkelen of verstevigen. Voor onderwijsprofessionals is een specifieke toolkit ontwikkeld. Daarnaast heeft Veilig Thuis NOG aangeboden opnieuw bij scholen langs te willen gaan om uitleg te geven over het belang van het toepassen van de meldcode en hoe je het gesprek het best aan kunt gaan hierover. Scholen kunnen zich hiervoor aanmelden bij Veilig Thuis NOG.
- **Ondersteuning vanuit de organisatie:** Het is essentieel dat organisaties een stevig beleid hebben dat hun professionals ondersteunt of een convenant met elkaar sluiten om gezamenlijk te werken aan de problematiek.

Samenstelling en werkwijze LEA

In dit hoofdstuk gaan we in op welke partners betrokken zijn en op welke wijze de samenwerking in de praktijk vorm krijgt.

Als LEA-overleg dragen we gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie, het bestrijden van onderwijsachterstanden, en het maken van afspraken over inschrijving en toelating. Binnen deze doelen zijn er verschillende thema's waarbij de eindverantwoordelijkheid ligt bij óf het onderwijs, óf de gemeente, en thema's waarvoor we gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen. Onderstaand is dit schematisch weergegeven:

Figuur 1: Bestuurlijke verantwoordelijkheden binnen en buiten de LEA¹³

In het figuur is aan de linker kolom te lezen waar het onderwijs eindverantwoordelijk voor is, rechts staan de onderwerpen waar de gemeente eindverantwoordelijke voor is en in de middelste kolom staan de gezamenlijke thema's.

Samenwerkingsstructuur

LEA-overleg

Het LEA-overleg is een bestuurlijk overleg en vindt minimaal 1x en maximaal 4x per jaar plaats. Het LEA-overleg bestaat uit de bestuurders (en eventueel de directeurs) van primair onderwijs, voortgezet onderwijs, kinderopvang (met en zonder VVE), jeugdgezondheidszorg, samenwerkingsverbanden en bibliotheek.

- Wethouder onderwijs
- Schoolbesturen en directeurs Primair Onderwijs
- Schoolbesturen en directeurs Speciaal Onderwijs

¹³ Lokaal Educatieve Agenda gemeente Leidschendam.

- Schoolbesturen en directeuren Voortgezet Onderwijs
- Kinderopvangorganisaties met VVE
- Kinderopvangorganisaties zonder VVE
- Jeugdgezondheidszorg Yunio
- Jeugdgezondheidszorg GGD Noord- en Oost Gelderland
- Samenwerkingsverband PO
- Samenwerkingsverband VO
- Bibliotheek Oost-Achterhoek
- Ambtelijk secretaris

Agendacommissie LEA

De agendacommissie bespreekt de agendapunten die geagendeerd zullen worden voor het LEA-overleg. Indien nodig kan een memo nog worden aangepast als de agendacommissie vragen heeft over bepaalde onderwerpen. De agendacommissie komt enkele weken voorafgaand aan het LEA-overleg bijeen om de agenda te bespreken en eventueel aan te passen. Ze zorgt ervoor dat alle sectoren breed vertegenwoordigd zijn en dat ze namens alle betrokken partijen kunnen spreken en inbreng kunnen leveren.

De agendacommissie bestaat uit:

- De wethouder
- Een afgevaardigde uit het Primair Onderwijs
- Een afgevaardigde uit het Speciaal Onderwijs
- Een afgevaardigde uit het Voortgezet Onderwijs
- Een afgevaardigde uit de kinderopvang
- Ambtelijk secretaris

Werkgroep Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is verweven in de wettelijke taken die jaarlijks in het LEA-overleg worden besproken. Een deel van de input voor het LEA-overleg komt daarom ook voort uit de werkgroep VVE. Deze werkgroep komt 2 à 3 keer per jaar bijeen en bespreekt thema's die relevant zijn voor de voor- en vroegschoolse educatie. Wettelijke thema's, zoals de aanpak van onderwijsachterstanden en resultaatafspraken met het onderwijs, komen hier eveneens aan bod. Een andere wettelijke taak is het opstellen van een beleidsnotitie voor de voor- en vroegschoolse educatie. Deze notitie wordt zowel binnen de werkgroep VVE als tijdens het LEA-overleg besproken, voordat deze door het college van de gemeente Winterswijk wordt vastgesteld.

De werkgroep VVE bestaat uit:

- Directeuren van kinderopvangorganisaties (met en zonder VVE)
- Directeuren uit het Primair Onderwijs (een afvaardiging van directeuren, meestal 1 per bestuur)
- Educatie medewerker van de bibliotheek Oost-Achterhoek
- Coördinator Kindertaalcoach Yunio
- Jeugdverpleegkundige Yunio
- Beleidsadviseur vanuit gemeente Winterswijk

Faciliteren van stuurgroep en agendacommissie

De gemeente vervult twee belangrijke taken in de facilitering van de LEA-structuur. Ten eerste levert de gemeente de voorzitter voor zowel het LEA-overleg, in de persoon van de wethouder onderwijs. Daarnaast stelt de gemeente een ambtelijk LEA-secretaris aan.

Uitvoeringsagenda

Resultaten	Wat?	Wie?	Wanneer?
Alle kinderen die dit nodig hebben ontvangen voor- en vroegschoolse educatie.	Voor- en vroegschoolse educatie wordt aangeboden door kinderopvang en onderwijs volgens een erkende VVE methodiek. De doelgroep definitie VVE wordt herzien voor de nieuwe VVE periode vanaf 2027. Het opstellen van meetbare resultaatafspraken over de vroegschoolse educatie.	Kinderopvang (in opdracht van de gemeente) en primair onderwijs.	Doorlopend Q1 2026 Q3 2025
Verbeterde kansen voor kinderen die opgroeien in armoede.	In blijven zetten op gesubsidieerde peuteropvang voor kinderen van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Daarnaast wordt er vanuit het gemeentelijk minimabeleid de mogelijkheid geboden om de eigen bijdrage voor VVE, gesubsidieerde peuteropvang, het naschools aanbod of kinderopvang op sociaal-medische indicatie te vergoeden vanuit het minimabeleid. Daarnaast stimuleren we dat kinderen les krijgen in financiële educatie op school. Door te stimuleren dat scholen deelnemen aan landelijke initiatieven zoals de 'Week van het Geld' voor basisscholen. Ook wijzen we	LEA-overleg.	2025-2033

	middelbare scholen op subsidies en financiële educatieprogramma's zoals www.geldlessen.nl. Menstruatiearmoede gaan we tegen door als gemeente aan te sluiten bij Stichting Armoedefonds. Hierdoor worden er via uitgiftepunten gratis menstruatieproducten beschikbaar gesteld op alle basisscholen en het voortgezet onderwijs in gemeente Winterswijk.		
Een rijk naschools aanbod voor alle kinderen in gemeente Winterswijk.	Uitbreiden van het naschools aanbod naar alle scholen in gemeente Winterswijk.	LEA-overleg en ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (School en Omgeving + Gelijke Kansen Alliantie).	2025-2033
Alle jongeren (m.u.v. jongeren in praktijkonderwijs) in gemeente Winterswijk krijgen een startkwalificatie.	Leerplichtambtenaren zien toe op de naleving van de wet. Daarnaast ondersteunen zij jongeren en ouders met als doel om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen.	Gemeente en voortgezet onderwijs.	Doorlopend
Basisvaardigheden van jeugdigen versterken.	Nieuw beleid laaggeletterdheid opstellen, bibliotheekbeleid opstellen en samenhang zoeken met de basisvaardigheden onder jeugdigen stimuleren. Het onderwijs heeft daarnaast een taalaanpak per school.	Gemeente, onderwijs en kinderopvang.	Nieuw beleid wordt opgesteld in 2025. Daarnaast is er doorlopend aandacht voor basisvaardigheden binnen het onderwijs.
Een inclusief onderwijsaanbod met gelijke kansen, met verminderde segregatie, en die integratie bevordert.	Jaarlijks bespreken we de toegankelijkheid van het onderwijs tijdens het LEA-overleg, daarnaast bespreken we jaarlijks het voorkomen van segregatie. Tijdens het LEA-overleg kunnen vervolgacties worden afgesproken. Ten slotte wordt integratie bevorderd door inzet van	LEA-overleg.	Komt jaarlijks op de agenda van het LEA-overleg.

	VVE, taalschakelklassen en inburgering. Binnen dit doel willen we specifiek ook aandacht besteden aan het integreren van kinderen van nieuwkomers in het reguliere basisonderwijs door hier afspraken over op te stellen met het onderwijs.	Gemeente en basisonderwijs.	2025-2033
Thuisnabije kinderopvang en onderwijs voor ieder kind.	Uitvoering van het IHP met een integraal kindcentrum in de vier windstreken en het buitengebied.	LEA-overleg.	2025-2033
De verbinding tussen onderwijs en kunst en cultuur is verstevigd.	Onderzoeken hoe het Coördinatiepunt Cultuureducatie in stand kan worden gehouden. AMV faciliteren in het basisonderwijs. Minimabeleid onder de aandacht brengen voor ouders met een smalle beurs, zodat kinderen deel kunnen nemen aan kunst en cultuur. Cultuurcoach aanbod bij binnenschoolse cultuuractiviteiten.	Gemeente en onderwijs.	Doorlopend
De verbinding tussen onderwijs en sport is verstevigd.	Inzet op een breed aanbod waarbij motorische vaardigheden en voeding centraal staan. Samenwerken met sportverenigingen in het kader van schooltoernooien. Minimabeleid onder de aandacht brengen voor ouders met een smalle beurs, zodat kinderen deel kunnen nemen aan sport.	Gemeente en onderwijs.	Doorlopend
De weerbaarheid en mentale gezondheid is versterkt.	Het Preventie Platform Jeugd wordt versterkt door meer samenwerking te zoeken met het onderwijs. Het	Preventie Platform Jeugd (gemeente opdrachtgever) en onderwijs.	2025

	aanbod gaat beter aansluiten bij behoeften vanuit het onderwijs.		
De gouden driehoek is verstevigd.	Kinderopvang en onderwijs trekken samen op in het organiseren van een ouderavond over de gouden driehoek. Daarnaast wordt de gouden driehoek meegenomen in startgesprekken met ouders wanneer hun kind start op de kinderopvang of het onderwijs.	Onderwijs en kinderopvang.	2026
Het verstevigen van zorg en veiligheid in de schoolomgeving.	Er wordt gewerkt aan samenwerkingsafspraken om zorg en veiligheid te kunnen verstevigen in de schoolomgeving. Daarnaast wordt gewerkt aan de handelingsverlegenheid van professionals door bewustwording te creëren, training en scholing in te zetten en ondersteuning vanuit de eigen organisatie te verstevigen.	Onderwijs, lokale teams en Veilig Thuis NOG.	2026

Begrippenlijst

Armoede: Een huishouden beschikt over onvoldoende middelen om een bepaald minimaal consumptieniveau te kunnen bereiken.

Bijstand: Algemene bijstand is bedoeld om inwoners die niet voldoende geld hebben, in hun levensonderhoud te voorzien. Het is een laatste vangnet voor inwoners die niet in aanmerking komen voor een andere uitkering of studiefinanciering. Met een algemene bijstandsuitkering kunnen inwoners de periode overbruggen totdat zij weer betaald werk hebben gevonden.

Boekjes en Babbels: Boekjes en Babbels is een bijeenkomst in de bibliotheek in Winterswijk waar ouders/verzorgers met een kind tussen 0 en 4 jaar oud naar een voorleesuur komt. Er worden verschillende boekjes voorgelezen, er wordt gezongen en muziek gemaakt, soms een spel gedaan en het is een gelegenheid om andere ouders/verzorgers te ontmoeten.

BoekStart: Alle kinderen kunnen vanaf hun geboorte lid worden van de bibliotheek, ouders krijgen een uitnodiging om bij de bibliotheek in Winterswijk lid te worden en ontvangen dan een BoekStart koffertje met twee gratis boekjes voor de pasgeboren baby. Ook worden ouders geïnformeerd over het plezier en het belang van vroeg beginnen met voorlezen. De bibliotheek Oost Achterhoek werkt samen met Yunio in het uitnodigen van ouders om hun baby lid te laten worden van de bibliotheek.

DoorleesExpress: De DoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen (8-12 jaar), die moeite hebben met taal en lezen, extra aandacht krijgen. Vrijwilligers gaan twintig sessies met het kind en de ouders aan de slag.

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB): De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor een aanbod aan peuters met risico op een onderwijsachterstand en voor een goede doorgeleiding naar het basisonderwijs.

Gesubsidieerde peuteropvang: Voor kinderen van 2 tot 4 jaar heeft de gemeente een subsidierelatie met kinderopvangorganisaties. De gesubsidieerde peuteropvang is toegankelijk voor peuters waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Deze peuters kunnen de peuteropvang twee dagdelen per week bezoeken. Voor de gesubsidieerde peuteropvang betalen de ouders een maandelijks, inkomensafhankelijke ouderbijdrage.

Inclusie: Iedereen heeft gelijke rechten en plichten en kan volwaardig deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Integratie: Het volwaardig opnemen van een bevolkingsgroep in de maatschappij.

Integrale Schakel Klas (ISK): De leerlingen in deze klassen zijn afkomstig uit het buitenland en wonen korter dan twee jaar in Nederland. Zij leren in de ISK Nederlands, zodat zij hierna regulier Nederlandstalig voortgezet onderwijs kunnen gaan volgen.

Kindertaalcoach: De Kindertaalcoach helpt gezinnen met kinderen in de leeftijd van 1,5 tot 5 jaar bij het ontwikkelen van de Nederlandse taalvaardigheid. Dit is met name gericht op gezinnen waar Nederlands niet de moedertaal is. De Kindertaalcoach is een vrijwilliger die wekelijks een bezoek brengt aan het gezin. Tijdens deze bezoeken werkt de Kindertaalcoach actief met een kind aan het verbeteren van de taalvaardigheid, door middel van spelletjes, voorlezen en spelen.

De Lokale Educatieve Agenda (LEA): is geïntroduceerd als een instrument om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven na de wetwijzigingen in het onderwijs(achterstanden)beleid in 2006. Het is een instrument om in gelijkwaardige verhoudingen tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid.

Leerplicht: Alle kinderen tussen 5 en 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig. Dit geldt ook voor kinderen met een andere nationaliteit en voor kinderen van asielzoekers en

vreemdelingen. De meeste kinderen gaan al naar school als ze 4 jaar zijn. Maar zij vallen dan nog niet onder de leerplicht. De leerplicht begint op de 1e dag van de nieuwe maand nadat het kind 5 is geworden. Vanaf dat moment zijn ouders of verzorgers ook strafbaar als zij hun kind thuishouden.

Ondersteuningsteam Oost Achterhoek: Bij het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek kunnen kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders of verzorgers terecht voor vragen over opgroeien en opvoeden. Hulp van het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek is vrijwillig. Er is geen verwijzing nodig van de huisarts. Als het nodig is, zorgt het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek voor de toegang tot de tweedelijns jeugdhulp.

Onderwijsachterstandenbeleid: het bestrijden van onderwijsongelijkheid die het gevolg is van verschillen in van gezinsomstandigheden waarin gezinnen opgroeien. Het gaat hier om verschillen in hun sociaal-cultureel milieu.

Peuterparty: Jaarlijkse Peuterparty georganiseerd door de bibliotheek in Winterswijk. De Peuterparty is een bijeenkomst voor peuters en hun ouders, waarbij activiteiten worden aangeboden, zoals voorlezen, een voorstelling, schminken, yoga en andere spelletjes. Ook worden ouders uitgenodigd om met hun peuter lid te worden van de bibliotheek.

Primair onderwijs: Het primair onderwijs omvat het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het onderwijs op speciale scholen. Het basisonderwijs is bedoeld voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar.

Regionale Meld- en Coördinatiepunt Vroegtijdig Schoolverlaters: Het Regionale Meld- en Coördinatiepunt Vroegtijdig Schoolverlaters (RMC) richt zich op jongeren tussen 18 en 23 jaar, met het doel voorwaarden te scheppen zodat zij een passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie kunnen bereiken.

Segregatie: Het gescheiden leven van etnische of sociale groepen in scholen, straten, buurten of wijken. Segregatie in het onderwijs is deels te verklaren door woonsegregatie, maar ook door het keuzegedrag van ouders en leerlingen voor een school.

Startkwalificatie: Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Als leerling van 16 tot 18 jaar val je onder de kwalificatieplicht. Leerlingen van 18 tot 23 jaar krijgen hulp van Doorstroompunt-regio's (RMC-regio's) om toch een startkwalificatie te halen.

Voor- en Voorschoolse Educatie: Voor en voorschoolse educatie (vve) is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Vanuit het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid is het doel om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool door middel van Voorschoolse Educatie. Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid voor het primair onderwijs is het doel om ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen met behulp van Voorschoolse Educatie.

Voorschoolse Educatie: Voorschoolse educatie is een erkend programma voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar dat hun ontwikkeling stimuleert op verschillende gebieden. Het wordt aangeboden op de peuteropvang of bij de kinderopvang. Voorschoolse educatie is bedoeld voor kinderen die een achterstand hebben, bijvoorbeeld op het gebied van taal. Door het programma te volgen, kunnen zij hun achterstand inlopen en een goede start maken op de basisschool. Yunio beoordeelt of een kind een vve-indicatie moet krijgen.

Vroegschoolse Educatie: Vroegschoolse educatie is vergelijkbaar met voorschoolse educatie, maar dan voor kinderen uit groep 1 en 2 van de basisschool. Ook vroegschoolse educatie is bedoeld voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand of een risico daarop. In een speciaal programma waar kinderen onder schooltijd aan meedoen, ontwikkelen zij door te spelen allerlei vaardigheden op het gebied van taal, rekenen, motoriek en met elkaar omgaan.

VoorleesExpress: De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen van 3 tot en met 8 jaar met een taalachterstand extra aandacht krijgen. Een half jaar lang komt er een vrijwilliger bij een gezin thuis om voor te lezen en taalspelletjes te doen. Het doel is om taal en leesplezier een vaste plek in het gezin te laten krijgen.

Voortgezet onderwijs: Het voortgezet onderwijs omvat het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo), het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo), het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en het praktijkonderwijs.

(Voortgezet) speciaal onderwijs: Het (voortgezet) speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische ondersteuning nodig hebben, die het regulier onderwijs niet kan bieden. Er is speciaal onderwijs (so) en voortgezet speciaal onderwijs (vso).

Vroegtijdig schoolverlaters: Iemand die het (bekostigd) onderwijs heeft verlaten en niet in het bezit is van een startkwalificatie is een voortijdig schoolverlater (VSV).

Zwakke lezer: Zwakke lezers hebben vaak minder ervaring met moeilijke teksten en hebben daardoor ook meer moeite met vragen over zo'n tekst.